

МОТИВИ
КЪМ
ПРОЕКТ НА ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКОТО ГРАЖДАНСТВО

В Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г., в глава четвърта „Социална и демографска политика“ е заложен приоритет шест: „ограничаване на негативните демографски тенденции, в т.ч. повишаване на раждаемостта, намаляване на младежката емиграция, балансирана имиграционна политика, съобразена с потребностите на българския бизнес“, цел 25 „Подобряване ефективността на процесите по предоставяне на българско гражданство и осигуряване на подбор и приемане на имигранти, които са способни да се интегрират и реализират в приоритетни за развитието и благосъстоянието на страната области, в т.ч. и използване на демографския потенциал на традиционните български общности в чужбина“ и съответните мерки: мярка 98 „Нормативни промени, свързани със значително опростяване на процедурите по даване на българско гражданство“ и мярка 99 „Осъществяване на качествен контрол върху отговорните за предоставяне на българско гражданство институции, с оглед спазването на законовите процедури и срокове“.

В изпълнение на управленската програма към министъра на правосъдието беше сформирана междуведомствена работна група за изготвянето на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство.

Предложеният проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство съдържа следните основни положения:

Предлага се да отпадне възможността за придобиване на българско гражданство по натурализация от лица, които са получили разрешение за постоянно пребиваване на основание чл. 25, ал. 1, т. 6 и 7 от Закона за чужденците в Република България, или като членове на семейството на такива лица, или са увеличили инвестицията си при същите условия на закона до стойност най-малко два милиона лева.

От създаването на разпоредбите на чл. 12а и 14а в Закона за българското гражданство през 2013г. досега лицата, кандидатстващи за придобиване на българско гражданство на тези основания, са получили разрешение за постоянно пребиваване поради направени вложения предимно в закупуване на държавни ценни книжа на стойност над един милион лева или са вложили сума над един милион лева в лицензирана кредитна институция по договор за доверително управление, съответно са увеличили инвестицията при същите условия до два милиона лева. Към момента на подаване на молбата за придобиване на българско гражданство обаче или на някой от следващите етапи на

производството се оказва, че инвестицията не е налична поради извършена продажба на закупените ценни книжа или по други причини. Установени са случаи, в които при направено вложение чрез договор за доверително управление, лицето не притежава банкови сметки и не е регистрирано като инвеститор в съответната банка, посочена от него за вложение на своя капитал под формата на парични средства или други финансови активи. Същевременно лицата, кандидатстващи за придобиване на българско гражданство на основание чл. 12а, са освободени от изискванията да владеят български език и да се освободят от досегашното си гражданство, за да придобият българско гражданство. Съответно лицата, кандидатстващи за придобиване на българско гражданство на основание чл. 14а, са освободени от изискванията за наличие на не по-малко от пет години на разрешение за постоянно пребиваване в Република България (изисква се не по-малко от една година), да имат доход или занятие, който им дава възможност да са издържат в Република България, да владеят български език и да се освободят от досегашното си гражданство, за да придобият българско гражданство. Срокът за отправяне на предложение от министъра на правосъдието до президента на Република България за издаване на указ за придобиване на българско гражданство по чл. 35, ал. 1 от закона по молбите по чл. 12а и 14а е значително по-кратък – шест месеца в сравнение с осемнадесет месеца по молбите за общата натурализация. Наличието на законова възможност за лицата, получили постоянно пребиваване в Република България поради направени краткотрайни инвестиции на основание чл. 25, ал. 1, т. 6 и 7 от Закона за чужденците в Република България, да кандидатстват при облекчени условия и ред за придобиване на българско гражданство, на практика не ги мотивира да кандидатстват за придобиване на българско гражданство поради извършени значими инвестиции и получаване на разрешение за постоянно пребиваване в Република България по чл. 25, ал. 1, т. 8, 13 и 16 от Закона за чужденците в Република България.

Със законопроекта се предлага изричното регламентиране на изискването за мотивиране на предложенията на министрите по чл. 16 от Закона за българското гражданство (придобиване на българско гражданство в случая, когато Република България има интерес от натурализацията на лицето или ако същото има особени заслуги към Република България в обществената и икономическата сфера, в областта на науката, технологията, културата или спорта). Към настоящия момент това изискване е регламентирано на подзаконово ниво – в Наредба № 1 от 1999 г. за прилагане на глава пета от Закона за българското гражданство, но важноста на това обстоятелство изисква уредбата му в по-висок по йерархия нормативен акт.

Досегашната практика по прилагането на закона показва, че при разглеждането на преписките на кандидатите за придобиване на българско гражданство на заседание на Съвета по гражданството, който дава мнение по молбите и предложенията във връзка с българското гражданство, са налице случаи, при които е необходимо да бъдат допълнително изяснени факти и обстоятелства, свързани с представените документи или е необходимо изясняване на обстоятелствата по чл. 19 от закона от представителите на Министерство на вътрешните работи и на Държавна агенция „Национална сигурност“ в съвета по повод постъпила нова информация, поради което се взема решение за изискване

представянето на допълнителни документи от молителите или за извършване на проверка. Преписките се разглеждат повторно от Съвета по гражданството след представяне на необходимите документи или след приключване на проверката, която понякога продължава няколко месеца. В действащия закон не е регламентирана тази възможност и не е предвидено спиране на сроковете в тези случаи, което би могло да доведе до забавяне на изготвянето на проекти на предложения на министъра на правосъдието до президента на Република България за издаване на указ или за отказ за издаване на указ за придобиване, възстановяване или освобождаване от българско гражданство по натурализация. С направеното предложение се урежда възможността за изискване на допълнителни документи и за възлагане на извършването на проверка и нейната продължителност до три месеца, както и спирането на сроковете по чл. 35, ал. 1 от закона в тези случаи, което ще осигури законосъобразното протичане на производството във връзка с българското гражданство.

С оглед на административния капацитет на Министерството на правосъдието, на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция „Национална сигурност“ законопроектът предлага по – кратки срокове за произнасяне на трите институции в отделните етапи в производството по българското гражданство.

В изпълнение на Раздел 20 „Административна тежест и електронно управление“, Приоритет 62: „Намаляване на административната тежест пред гражданите и бизнеса и създаване на по-добри условия за икономическа и инвестиционна дейност“ от Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. Министерският съвет прие Решение № 704 от 05.10.2018 г. (РМС № 704) за приемане на мерки за трансформация на модела на административно обслужване. Предложените мерки са в 5 направления, обособени в пет приложения.

В Приложение № 2 от РМС № 704 по отношение на административна услуга 1421 „Издаване на удостоверение за установяване на наличието на българско гражданство“ е заложена следната мярка: „Да се измени Наредба № 1 от 1999 г. за прилагане на глава пета от Закона за българското гражданство като „молба“ се замени със „заявление“ или „искане“.“

В чл. 39, ал. 1 от Закона за българското гражданство е посочено, че по молба на заинтересуваното лице Министерството на правосъдието издава удостоверение за гражданство, в което се посочва дали лицето е или не е български гражданин съгласно регистрите, които се водят в министерството. Следователно промяната в наредбата може да бъде извършена след извършване и влизане в сила на съответната промяна в Закона за българското гражданство, доколкото наредбата като подзаконов акт по прилагането на закона не може да му противоречи.

В същото Приложение № 2 от РМС № 704 по отношение на същата административна услуга е заложена още една мярка, която може да бъде изпълнена чрез извършване на промяна в Закона за българското гражданство, а именно: “По преценка на министерството за запазване на срока за предоставяне на услугата, то същият да се уреди на законово ниво или алтернативно да се измени Наредба № 1 от 1999 г. за прилагане на глава пета от Закона за българското гражданство и срокът да се съобрази с чл. 57 от АПК.

Понастоящем удостоверенията се издават в 30-дневен срок в съответствие с чл. 5а, ал. 3 от Закона за администрацията. Предвид нарастващия брой на молбите за издаване на удостоверения за установяване на наличието на българско гражданство през последните години (6 011 издадени удостоверения през 2018 г., 4543 – през 2017 г., 4064 – през 2016 г. и 3699 – през 2015 г.) целесъобразно е да бъде запазен 30-дневния срок за издаване на тези удостоверения чрез регламентирането му в Закона за българското гражданство.

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство не съдържа разпоредби, транспониращи актове на Европейския съюз.

Законопроектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждане на регулаторни режими.

Предложеният проект на нормативен акт не оказва въздействие върху държавния бюджет.

С цел пресичане на злоупотребите с придобиването на българско гражданство и с оглед на обстоятелството, че правоотношенията по повод българското гражданство са свързани с държавността, националния суверенитет и националната сигурност е налице спешна необходимост от приемане на проектозакона.

Изложените обстоятелства съставляват изключителен случай, който съгласно чл. 26, ал. 4, изречение второ от Закона за нормативните актове обосновава необходимостта от определяне на по-кратък срок за предложения и становища по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство, а именно - 14 дни от публикуването им за обществени консултации.